

„Jelkova kuga“ uničuje gozdove na Pohorju

Maribor, 17. avgusta.

Mestna hranilnica mariborska ima na Pohorju v bližini postaje Ribnica-Brezno večje gozdno posestvo. Nedavno je dobila hranilnica od mešarjev tega posestva posebno opozorilo, v katerem pravijo, da se je začela širiti v jelkovih gozdovih nova bolezen, ki prehaja tudi že na njihova zemljišča. Mestna hranilnica je zaradi tega poslala na svoje posestvo strokovnjaka, profesorja mariborske gozdarske šole inž. Sotoška, ki je ugotovil, da je pravo leglo te nove, na Pohorju do sedaj nepoznane bolezni, prav za prav na železniškem posestvu, ki se razprostira med postajama Sveti Lovrenc in Ribnica-Brezno ter je poraslo z obširnimi gozdovi. Ti gozdovi so zelo zanemarjeni, pa se je v njih bolezen silovito razpasla, ker je ni nihče opazil. Močno so okuženi tudi že gozdovi dr. Glačnika, Vrčaka, Pernata, Švajgerja in Bizjaka. Bolezen se je nevarno pojavila že lansko leto, vendar je ni nihče opazil.

Nova bolezen pohorskih gozdov, ki napada samo jelke, je bila do sedaj pri nas nepoznana ter je v začetku zelo težko opazljiva. Sedaj pa, ko je zajela že cele sestoje na velikih površinah, pa se že vidi, kako ogromno škodo je povzročila.

Nič ni tako skrito...

Senzacionalna razprava pred mariborskim okrožnim sodiščem

Maribor, 18. avgusta.

Letošnje pomlad so imeli na mariborskem sodišču nenavadno senzacijo. Za dne 26. aprila je razpisalo okrožno sodišče razpravo proti 31 letnemu posestniku Janezu Letonji v Vildonu v Halozah. Zagovarjati bi se moral zaradi zagonetne smrti stare prevzitarice Lubeje Neže, katero so našli ubito dne 16. novembra lanskega leta na Janškem vrhu. Nekaj dni pred razpravo pa je dobilo državno tožilstvo v Mariboru anonimno pismo.

V njem se omenja, da Lubejeve ni umoril Janez Letonja, temveč njegov 18 letni hlapec Janez Nerat. Državno tožilstvo je nato odredilo, da se Nerat izsledi ter zapre. Res so ga kmalu imeli ter je takoj podal senzacionalno priznanje. Povedal je, da je sicer Lubejevo res on usmrtil, nagovoril pa ga je k temu njegov gospodar Letonja.

Danes pa sta prišla Nerat in Letonja skupaj pred veliki senat mariborskega okrožnega sodišča. Oba bosta podala račun za svoj zločin. Neža Lubej je bila stara, nekoliko slaboumna ženska, ki je bila zaradi nerazumnosti preklicana. Leta 1929 je izročila svoje posestvo svoji nečakinji in njenemu možu Janezu Letonji. Izgovorila pa si je za prevzitek prosto stanovanje, nekaj pridelka ter 500 din na leto v gotovini. Prevzitek pa ni nikoli dobivala v celoti, zaradi česar so nastali med njo in Letonjo prepri. Letonjevi so z njo zelo grdo postopali, bila je večkrat tepena, celo otroci so se znašli nad njo. Letonjevi so si želeli, da bi starka čimprej umrla, da bi potem bilo posestvo brez obremenitev. Zaradi tega je Letonja že pred leti nagovarjal nekatere ljudi, naj bi spravili Lubejevo s sveta ter jim je obljubil po 2000 din nagrade. Slednjič je dobil pripravno orodje v osebi svojega hlapca 18 letnega Janeza Nerata. Tega je dal časa nagovarjati, dokler ni hlapec proti obljubi, da bo dobil za umor 1000 din nagrade, pristal. Letonja je naredil cel načrt, kako bi Nerat svoje dejanje izvršil. Vedel je, da hodi Lubejeva vsak dan na dnino k sosednemu kmetu ter se zvečer v mraku vrača domov. Na podlagi tega je naredil načrt. Dne 16. novembra lanskega leta sta šla Letonja in Nerat v gozd napravljati drva. Popoldne sta dobila malico z vinom, katerega je moral Nerat na prigovarjanje Letonje vsega spiti, češ da bo bolj korajžen. Potem šel k Letonji po kolo vozu proti domu, na polovico poti pa je dal Letonja hlapcu v roke težak železen teleshnik ter ga napotil v zasedo na pot, po kateri se je morala Lubejeva vrniti. Nerat se je skril v grmičje ob poti, po treh minutah čakanja pa je starka že prišla. Morilec je skočil tik pred njo na pot, zavil teleshnik ter z vso silo udaril svoj žrtev po glavi. Z rahlim vzklikom se je zgrudila, nato pa jo je mlatil ležečo še toliko časa, dokler ni izdihnila. Potem je Nerat šel k Letonji ter mu dejal, da je naročilo izvršil. Letonja je šel po liter vina, katerega sta s hlapcem skupaj spila. Nagrade pa mu ni izročil.

Po odkritju umora so Letonjo aretirali. Ko so ga gnali orožniki na sodišče, jim je ves čas zadrževal svojo nedolžnost, obenem jih je tudi prosil, naj naredo o njem lepo poročilo, češ da je od pisanja orožnikov v prijavi odvisna višina kazni. Bil je prepričan, da mu ne bodo mogli ničesar dokazati, na Nerata pa takrat nihče ni sumil. Pač pa je najbrže vedel za zločin očeta mladega Nerata. Jožef Nerat se je namreč dogovarjal z Letonjo, da bi mu ta odkupil kso posestva, ker je Nerat rabil denar za izplačilo nekega dolga.

Vsi znaki kažejo, da je to tako imenovana »jelkova kuga«, ki jo povzroča v glavnem jelkova uš. Ker je drevje zaradi slabega gozdarjenja neoporno, se bolezen hitro širi. Jelkova uš se razvija na smrekah, na katerih pa ne dela nobene škode, hrani pa se na jelki, kateri je zelo nevarna. Ličinke prezimujejo v skorji mladih jelkovih vejic, spomladi pa se razvijejo v uši, ki zležejo 150 jajčec, iz katerih se izležejo poletne in zimske uši. Zimske uši se zarijejo v skorjo ter se proces prihodnje pomladi nadaljuje; poletne uši sesajo sok iz jelkovih iglic, ki se zvijajo, poganki zaostanejo v rasti, rjavijo ter se sušijo. Uši napadajo zlasti mlado drevje, pri velikem razširjanju pa se lotijo tudi dorašlih debel, ki se prav tako posušijo in zaradi tega propadejo celi gozdni sestoji. Obramba je zelo težka, uspeh se doseže edino s podiranjem ogroženega in ranjenega drevja ter s sežiganjem lubja, kakor pri smrekovem lubadarju.

Mestna hranilnica je poslala nekaj vršičev napadenega jelkovega drevja v preiskavo na gozdarsko visoko šolo v Zagreb, da se točno ugotovi bolezen. Vsekakor pa bo potrebno, da se z obsežnimi oblastvenimi ukrepi omeji in uniči nevarnost za naše pohorske gozdove.

Ljubljana od včeraj do danes

Vse je kazalo, da se bo prijazno poletno vreme skisalo in da bomo dobili hladno, deževno vreme. Marsikdo si je premislil in odložil svoj dopust, če ga je le mogel. Računi pa niso vsi popolnoma na jasnem, zato si tudi ljudje premišljajo o njih dajati račune.

Udomačena veverica je ušla

V Ljubljani je radovednost doma že od pametiveka. Včeraj dopoldne je neke od doma ušla veverica. Huda gonja se je razvila zanjo. Po razpisu so tekmovali vsi interesenti. Dolgo časa je bil lov za veverico zaman. Končno pa so pogumno in podjetno žival je ujeli. Mala veverica si je bila zaželela svobode, pa je mahnila na prosto. Ob prizorišču se je zbrala velika množica ljudi.

Nesreča ne počiva

Solar Jože, delavec v tovarni gume v Kranju: pri delu ga je stroj pograbil za roko in mu poškodoval prste.

Razstave na jesenskem velesejmu

Kmetijska razstava, pod častnim predstvom ministra za kmetijstvo g. inž. Nikola Besliča, obsega sledeče oddelke:

1. Semenojska razstava. Njen namen bo nazorno prikazati našemu kmetovalcu, katera semena in poljedelske rastline morejo pri nas dobro uspevati in napredovati.
2. Zelenjadna razstava bo obsegala tele oddelke: a) Vzgoja domačega zelenjadnega semena (solata-ledenka, fižol, grah, kapusnice, kumare, čebulček, motovilec itd.); b) pridelovanje in vzgoja zelenjadi; c) vrste naše zelenjadi; d) zelenjadna hrana; e) modeli šolskih vrtov; f) zelenjadni vrtovi v delavskih kolonijah; g) zelenjad v tujem prometu; h) izvoz zelenjadi na naš jug.
3. Razstava sadja bo prikazala vsa sadna plemena in vrste, ki so v septembru sposobne za razstavo in sicer v naravi, modelih in slikah. Podčrtana bo važnost sodobne kmečke uporabe sadja, zlasti sušenja.
4. Cvetlično razstavo priredi vrtnarski odsek podružnice Sadržarskega in vrtnarskega društva v

Pes se je zakadil v obraz sinu mesarskega pomočnika pri Mestni klavnici v Ljubljani, Bervarju Ivanu.

Sosed je z motiko po glavi mahnil Loizeta Gracarja, bajtarja s Trebeljvega.

Mesarski pomočnik pri »Jesihu« v Ljubljani, Peter Mlakar, je imel nesrečo, ker se je pri delu po nerodnosti urezal v nogo.

Delavec pri Mestni elektrarni v Ljubljani je imel smolo. Padel je s kolesa in se hudo potolkel.

Z vrel vodo se je poparila hčerka progovnega delavca v Novem mestu. Prepeljali so jo v ljubljansko bolnišnico.

Rekevalci ljubljanske reševalne postaje so včeraj pripeljali na kirurški oddelk ljubljanske bolnišnice Jagra Albina z Viča; Jager je bil na Tržaški cesti tako nerodno padel s kolesa, da si je pri tem nakopal precej hude notranje poškodbe.

Ljubljani. Poleg domačih cvetličnih kultur bomo videli na razstavi mnogo povsem novega cvetja, kakršnega pri nas še nismo videli.

5. Čebelarstva razstava. Čebelarstva razstava bo obsegala vzoren čebelnjak, A. Z-panje, kompletno garnituro za kuhanje voska. Zbiralnik za vosek in ostali pribor, raze stiskalnice in kotle, nadalje še vzorce panjev drugih sistemov, standardizirane kozarce in posode za med.

6. Razstava mleka in mlečnih proizvodov bo zelo obsežna, saj bo zavzemala skoraj polovico velikega razstavnega paviljona in podala mnogo novega: pregled mlekarstva v Sloveniji in razstavo mlečnih proizvodov iz vse Slovenije.

7. Vinarska razstava z vinskim sejmom in vinski poskušnji. Razstave se udeležijo mnogo razstavljavcev iz vseh vinorodnih pokrajin Slovenije. Razstavljena bodo samo pristna, nerezana in tipična vina, ki so obiskovalcem na razplago za poskušnjo in v nakup.

9. Banovinska razstava perutnine, kuncev in golobov.

10. Gospodarska razstava rib bo prikazala v velikih kasonih in akvarijih vse naše ribe gospodarske važnosti, nadalje stanje našega ribarstva predvsem v zaprtih vodah, ribogojstvo za postrvi, načrte in modele ribogojnic za načinom vzgoje, modele vzornega ribogojstva za krape in kmetijske ribnike ter način njih smotrnega izkoriščanja.

11. Razstava gob. Gobarstvo je zelo važna panoga našega gospodarstva. Prvič v Jugoslaviji prirejena razstava gob naj napoti naše ljudstvo k nabiranju gob.

12. Razstava zdravilnih zelišč. Slovenija je bogata na samorodnih zdravilnih zeliščih. Ker pa nabiranje zelišč ni še prav organizirano, je 75% neizkoriščena, kar pomeni tem večjo škodo, ker inozemstvo zelo povprašuje po naših zdravilnih zeliščih, tako, da pomeni nabiranje lep vir dohodkov malemu človeku in mladini.

13. Velika razstava kmetijskih strojev in orodja, na kateri najde naš kmetovalec vse, kar odgovarja njegovim potrebam in mu more pri delu koristiti.

Gospodinska razstava, ki jo priredi Zveza gospodinj v Ljubljani pod geslom »Več mleka — več zdravja« bo poudarila važnost mleka v ljudski prehrani.

Razstava industrijskih in obrtnih izdelkov. Opozarjamo zlasti na veliko razstavo pohištva in stanovanjske opreme, radio-aparatur, obrta, živila, galanterije in tehničnih novosti. Ni mogoče naštetih vseh zanimivosti, ki jih bomo videli na jesenski velesejemski prireditvi. Vse to si bo treba pač ogledati.

Kakor običajno bo tudi letošnje jesen na velesejmu tekmovanje harmonikarjev, kot višek tekma za prvenstvo v Jugoslaviji in prehodni pokal za leto 1939-40 v nedeljo 10. septembra.

Razpis službe zdravnika na Vrhniki

Kralj. banaka uprava dravske banovine razpisuje službo zdravnika združene zdravstvene občine Vrhnika v lastnosti uradniškega pripravnika za VIII. pol. skupino. — Prosimi morajo imeti pogoje za sprejem v državno, odnosno banovinsko službo v smislu § 3 zakona o uradnikih ter zdravniško pripravljavno dobo in vsaj šest mesecev bolnišnice prakse iz porodništva in ginekologije.

Prošnje naj se vložijo pri kralj. banški upravi dravske banovine v Ljubljani do 25. avg. 1939.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

državni loteriji, bo lahko vrnil, drugače ne. Podbevšek, ki je bil zaradi tatvine že večkrat kaznovan, je sodbo brez ugovora sprejel.

Hudi vlomilci so defilirali pred sodniki

Ljubljana, 18. avgusta.

Mali kazenski senat je včeraj — kar je nenavadno — sodil mnogo drznih vlomilcev in tatov. Kar zaporedoma so se vrstili pred sodniki. Nekateri so bili prav težki kriminalni tipi. Najzanimivejša je bila pač ciganska zgodba o zlatem zakladu. Pred malim senatom je bilo včeraj obsojenih 7 tatov na celotno kazen 6 let. Tu za enkrat navajamo le 2 zanimivi vlomilski zgodbi!

Ciganski zaklad v Davidovi harti

Pred sodniki corpus delicti — velikanska ciganska harfa. Na zatožni klopi 2 prav elegantna, črnolasa cigana in starejša ciganka, ki je skušala koketirati in sodnike pridobiti na vse mogoče načine. Med občinstvom, ki v tej vročini prav redko obiskuje razprave, 3 elegantni cigani in 2 ciganki, ki so napeto zasledovali potek razprave. Kaj so zakrivali cigani, sedeči tam na zatožni klopi. V Ljubljani so pokradli mnogo zlatine!

Gizela Vuhingerjeva je ciganka pri 30 letih. Pravi ciganski lik. Njen ljubavnik je Ivan Riter, cigan istih let. Imata že 5 nezakonskih otrok. Ivanov brat je Jože Riter, za 5 let starejši, doma iz okolice Rume. Ta ciganska trojica je muzikalno navdahnjena. Riterjema se je posrečilo, da sta dobila nekako koncesijo za putujoči kino, ki pa je po deželi dajal najslabše predstave. Kot muzikanti pa so po gostilnah ljudi zabavali s petjem in godbo. Gizela je imela poleg tega nalogo, da je okrog oprezovala po zlatini. Ponoči je trojica vlamljala pri raznih imovitih ljudeh in odnašala dragocenosti, briljante in zlatino. V Ljubljani je družba, ki je drugače taborila tam v gozdu pri Mostah, izvršila kar 9 vlomov in pobrala zlatine za okoli 21.500 din. Ta ciganska družba je prišla v naše kraje lani jeseni, prepotovala je vso Slovenijo. V Ljubljani je začela poslovati letos januarja. Od takrat so sledili vlomi kar po vrsti.

Obtožnica je navajala, da so ti cigani pokradli mnogim strankam najdražje dragocenosti. Prvi vlom je Gizela izvršila na Dolenski cesti pri Stankotu Marenčetu, ki mu je odnesla iz stanovanja razne zlatnine v vrednosti 2.600 din. Navadno je Gizela odpirala zaklenjena stanovanja. Cigana sta pa stala na straži. Letos 24. maja je Gizela skušala vdreti tudi v stanovanje g. Kerna v Bavdkovi ulici. Bila je zasledena, prijeta in odpeljana na policijo. Cigana sta pobežnili v svoj šotor. Ko sta videla, da se šotoru bližajo detek-

tivi in policaji, sta zlati zaklad spravila v culo in jo skrila v votlino harfe. Detektivki so prebrskali šotor od kota do kota. Nikjer ni sumljivega. Naposled je detektiv pokukal v votlino harfe. Odkrili so velik zaklad zlatnine. Gizela je slovesno zatrjevala na policiji in pred sodniki, da je zlatina pošteno pridobljena, da jo je kupila od svoje prijateljice ciganke Dore in da je za njo dala 2 jurja. Dokazati pa ni mogla, kje je dobila denar, kakor tudi je bilo očitno, da je tako obilna množica zlatine vredna najmanj 20.000 din.

Razprava pred malim senatom je bila zelo živahna. Obtoženci so zatrjevali venomer, da so nedolžni in da si služijo svoj vsakdanji kruh z muziciranjem. Nikdo jim ni verjel. Oškodovanci so vsi spoznali, da so zlati prstani in zlate ure njihova lastnina, ki jim je bila ukradena.

Sodba se je kratko glasila: Gizela Vuhingerjeva 2 leti strogega zapora, cigana brata Ivan in Jože Riter pa vsak po 6 mesecev strogega zapora in 300 din denarne kazni.

Šmarski vlomilec obsojen na 2 leti robije

»France Podbevšek, ali ste krivi, da ste dne 22. junija vlomili pri posestniku Antonu Kračmanu na Sapu pri Šmarju?« tako nekako je nagovoril senatni predsednik, s. o. s. g. Ivan Brlih elegantnega, 26-letnega mesarskega pomočnika Franceta Podbevška. Ta je skesano in mirno odvrnil: »Sem kriv! Vse je bilo tako, kakor sem že povedal.« Podbevšek je romal po Šmarju in oprezoval. Opazil je, da je posestnik in železniški uslužbenec Kračman zaklenil glavna vrata hiše in odšel. Podbevšek se je skozi okno splazil pri belem dnevu dopoldne v Kračmanov dom in pobral vso gotovino 22.000 din. Pobežnil je v Zagreb, kjer je veseljačil in samo en dan zaigral več tisočakov. Nekemu ljubljanskemu detektivu se je posrečilo, da ga je v Zagrebu izsledil in aretiral. Podbevšek je še poprej skril okoli 8.600 din, ki jih je detektiv našel.

Priča Kračman je resignirano pripovedoval, kako je bilo vlomljeno. Predsednik: »Zakaj ste imeli toliko denarja doma v omari?« Priča: »Bratu sem moral izplačati doto!« Nazaj je Kračman dobil 8.640 din, ki so jih še dobili pri Podbevšku.

Fr. Podbevšek zaradi zločinov vlomne tatvine 2 leti robije in 3 leta izgube častnih državljskih pravic. Kračmanu ima povrniti še 11.036 din kot odškodnino. Glas iz občinstva: »Če bo zadel v

Skrivnost smrtne megle

»Ljudje so umirali kakor muhe. Vse je zastalo. Življenje in trgovina. Le še na gornjih delih gorskih vrhov je živetarilo preostalo človeštvo. Zaskrbljenost, resna zaskrbljenost je napolnila srca vseh mislečih ljudi...«

»Da! Le naprejš!« so vpili neučakani poslušalci, toda Alfonso je nenadoma umolknil. Njegov pogled je obvisel na Devornju. Brez besede je strmel vanj, toda takoj nato je bil na nogah. Brezobzirno se je prerinil skozi vrsto poslušalcev, ki so ga ovirali, in planil z veseljem vzklikom proti svojemu gospodarju.

»Končno! Končno, sir, sem vas...« Devorny mu je stopil na nogo, kakor še nikdar v življenju ni bil stopil.

»Kaj bi vendar rad od mene, ti smešni bedak?« je vprašal nemarno.

Alfonso je zaječal od bolečine, pa je razumel.

»Kaj vas nisem nekoč pri... pri neki svatbi spoznal?« je vzkliknil s tarnajočim glasom.

»Prav gotovo!« je jezno pritrdil Devorny. »Morda pri svatbi v Kani Galileji?«

Poslušalci, ki so sprva presenečeni sledili temu kratkemu nastopu, so se zasmeli. Nekdo je Devornju namignil, naj se vsede k njim za mizo.

Detektiv se je takoj odzval povabilu. Na neprisiljen način se je udeleževal splošnega pogovora in zbijal šale, katerih tarča je bil Alfonso. Ta pa ni bil toliko neumen, in je hitro razumel, da tukaj svojega gospodarja ne sme le imenovati »sir«, temveč ga sploh ne sme poznavati.

Drug za drugim so odhajali delavci. Bila je že policijska ura, in ob tem času se je gostilna skoro popolnoma izpraznila. Devorny je to vedel in se oborožil s potrpežljivostjo. In dejansko ni trajalo preveč dolgo, dokler ni odšel zadnji možik. Alfonso in njegov gospodar sta bila sama.

»No, sedaj pa povej, stari prijatelj, kaj ti je padlo v glavo?« je vprašal Devorny s prijetnim glasom.

Ob grozečem pogledu svojega gospodarja se je Alfonso dobesedno sključil.

»Oh, sir,« je zastokal. »Nekaj presenetljivega se je zgodilo. Grof...« Zataknilo se mu je.

»Kaj je z grofom?« je vprašal Devorny strogo.

»Ni ga... pobežnil je, izginil...« Izmučen si je Alfonso obrisal s čela pot, ki ga je povzročil strah.

»Proč je,« je ponovil Devorny počasi in premišljuječe.

»Kako je vendar od tega prišlo?« je vprašal čez kratek čas, toda njegove misli so bile neke čisto druge. Misli je na svojo smolo: Morris je pobežnil in se pojavil tukaj, grof je pobežnil... Morda se bo tudi ta pojavil tukaj...

Alfonso je bil že sredi svojega poročila, ko ga je Devorny končno začel poslušati.

»... In moji spreobračevalni poskusi so imeli lep napredek. Grof je postajal vedno bolj resen in pogreznjen vase. Že sem ga mogel vzeti s seboj na moja zborovanja... kratko, bilo je le še vprašanje nekaj dni, da bo njegova duša našla pravo pot.«

»Povej mi Alfonso,« ga je prekinil Devorny. »Kako si le mogel tega človeka vleči na svoja zborovanja? Kaj si bil popolnoma prepričan, da se ti na cesti ne bo iztrgal?«

»Popolnoma prepričan, sir.«

»Ne razumem...«

Alfonso se je zvito nasmeljal.

»Grof ni imel niti centa v žepu, a...« Alfonso je bil... pokopan. V hiši pri nas je imel vse, kar je rabil: Mir, dobro jed in... in... pijačo.«

»Pijačo?... Dobro si povedal. No, in zakaj vendar je grof pobežnil?«

»Pustite me pripovedovati, sir,« je zastokal Alfonso. »Nekoga dne, že bolj proti večeru, ko sva oba prišla od zborovanja, jo je grof nenadoma mahnil v drugo smer. Jaz pa za njim! Ni spregovoril niti besedice, vse moje govorjenje ni hasnilo. Popolnoma molčeč je šel kar naravnost naprej, zmerom naravnost, do... In veste, kje sva pristala? V nekem brlogu! V neki luknji! V neki popolnoma zamazani žganjarnici!«

»Mislim, da je grofova duša sedaj našla pravo pot,« je rekel Devorny porogljivo. »Odkod je imel potem nenadoma denar? Ali pa je brez denarja...«

»Ne, ne! Imel je denar, — več kot preveč,« je Alfonso zagotavljajoče zamolklo in zdvojeno.

»Torej odkod?«

Sluga je stokal in se zastonj trudil, da bi se pripravil odgovoriti.

»Iz... iz... iz vaše pisalne mize!« je presunjeno izbruhnil iz sebe. »Vlomil je vanjo, podlež, — vlomil istega dne, ko sva predelala primero o nepravilnem oskrbniku.«

»Na vsem se ne da sedaj nič več spremeniti,« je zamrmral Devorny nevoljno. »Na vsak način je bilo dobro, da si me poiskal... Za vraga, od kod si vendar vedel, da sem tukaj?« je nenadoma vzkliknil nekoliko preglasno.

Angležinja Helena Green popisuje, kako Japonci ravna v Tiencinu z Angleži

„Še bo prišel čas, ko se bomo spomnili dogodkov v Tiencinu...“

Zadnji dogodki na Japonskem so pokazali, da Japonci resno jemljejo sedanji položaj in da niso bogve kaj izbirni glede sredstev, s katerimi so se spravili nad angleške državljane. Angležinja Helena Green, ki je bila v angleški naselbini od prvih početkov sovražnosti, popisuje vtise in dogodke v Tiencinu takole:

Dne 14. junija zjutraj, mi je moja japonska postrežnica povedala, da so japonski vojaki uvedli zapora in da bodo pobili vse angleške gospode. Sprva sem mislila, da je postrežnica pijana, toda že čez nekaj ur sem se lahko prepričala, da to niso prazne besede. Prijatelji in znanci so mi svetovali, naj se preselim v Šanghaj. V moji sobi je telefon kar naprej pel. Odločila sem se, da si položaj sama ogledam. Zunaj sem videla, da so japonski vojaki že postavili barikade in da hodijo okrog v polni bojni opremljeni. Ko je človek videl te priprave, je mogel sklepati samo eno: vojna z Japonci!

Začetek nasilijev

Še istega dne popoldne sem se oborožila z angleškim potnim listom in sem šla obiskat prijateljico v francoski naselbini. V potnem listu je zapisano tudi, da je treba vsako osebo, ki ima tak potni list, pustiti na miru in jo ne ovirati ali zadrževati. Kdor je na daljnem vzhodu živel, vé, kaj pomenijo za Angleža te besede. Potisnila sem torej potni list v ročno torbico in odšla. Ko sem šla iz naselbine ven, mi ni nihče delal etnosti. Ko pa sem se čez nekaj ur vrnila, sem videla, kako stoji pred našo naselbino dolga vrsta Angležev in se pari na vročem soncu. Dočim so s francoskimi, nemškimi in ameriški državljani Japonci hitro opravili, so angleškim državljanom z vso strogostjo pregledovali potne liste, predno so koga spustili čez Mednarodni most v naselbino. Predno sem prišla na vrsto, sem morala čakati tri ure. Takega potrpljenja je zmožen samo Anglež. Naslednji dan se je zateklo v našo naselbino okrog 5.000 sestradanih Kitajcev, ki so jih japonski vojaki suvali s puškinimi kopiti in se drli nanje, naj se čim prej spravijo čez most v naselbino. Takoj nisem razumela, zakaj Japonci naganjajo te uboge, sestradane Kitajce v našo naselbino, toda kmalu sem izvedela, da zato, ker nas mislijo Japonci sestradati.

Ne hodite ven!

Po treh dneh se je zapora poostрила in okoli naselbine, obdane z žico, so patrolirali japonski tanki. Ker Japonci niso pustili kitajskih trgovcev v naselbino, se je vedno bolj čutilo pomanjkanje hrane. Dva trgovca, ki sta skušala priti v naselbino po reki, ki teče skozi, so Japonci na mestu ustrelili, kar pa ni bil osamljen slučaj. Naš konzul nam je sporočil, naj ne hodimo ven, ker Japonci kažejo sovražno razpoloženje. Prvič po bokearski vstaji se je zgodilo, da so bili belci na Kitajskem ujetniki v svoji lastni naselbini. Ponoči 20. junija smo zvedeli, da so Japonci napeljali v žično ograjo, ki je bila okrog naselbine, električni tok in da so porezali vse telefonske žice, ki so nas vezale s francosko naselbino. Prišlo je tako daleč, da je zmanjkalo mleka za bolnike in otroke. Odpravila sem se ven ponj. Ko sem se vračala, so me Japonci ustavili in pregledali, kaj je v steklenicah. Rekla sem jim, da je mleko za bolnike, toda vse ni nič pomagalo. Izšli so mleko pa tleh, mene pa

so spravili v nek šotor, kjer me je neka ženska preiskala in sem se morala tudi sleti. V strašnem ogorčenju mi je prihajalo samo ena na misel: kako si predrznejo kaj takega storiti! Ko so me preiskali in sem prišla ven, sem videla, kako so dvema Angležema trgali obleko s telesa in jih javno zasramovali. Na obrazih sem jima videla, kako sta bila besna, toda kaj sta si mogla pomagati. V naselbino sem se vrnila brez mleka.

Vdal se je šele pred grožnjo, da mu bodo polomili prste

Človek ki je največ pretrpel, je bil neki mornar z angleške ladje »Fochow«. Zaprt je bil pet dni in na posredovanje našega konzula so ga izpustili, prej pa so se od njega zahtevali, da naj podpiše neko izjavo. Srečala sem ga nekaj ur potem ko so ga izpustili in mi je pravil, kako je bilo in zakaj so ga zaprli. Ko je hotel iti v angleško naselbino, ga Japonci niso pustili in on je seveda protestiral, nakar so ga pograbil in zaprli. Predno so ga izpustili, so od njega zahtevali, naj podpiše izjavo, da je hotel priti v naselbino skrivaj, kar pa je nesmiselno, ker je bil v žično ograjo napeljan električni tok in je bilo torej nemogoče priti skozi. V zaporu so ga večkrat pretepali. Ti zapori pa so pravi pekli. Tu domuje mrčes vseh vrst. Dva dni mož ni dobil nobene hrane, toda izjave pa le ni hotel podpisati. Mučili so ga tako, da je padel v nezavest in ko je prišel epet k zavesti, so mu obljubljali, da mu bodo polomili vse prste. To so govorili tako prepričevalno, da se je sklenil vdati. Pri odhodu mu je nek častnik rekel, da naj se le kmalu izgubi in da na Kitajskem ne bo kmalu nobene »bele naselbine«, ker bodo polovili vse »bele vraga«. Drug protest je japonski konzul, nek general, z zasmehom zavrnil in rekel, da je to »lažnjiva angleška propaganda«. Naš konzul mu je protest vrnil s podpismi vseh tistih, ki so jih Japonci na katerikoli način zasramovali ali mučili.

Se bo prišel čas...

Samo eden ni mogel podpisati tega protesta, neki Triakler, ki je padel pod japonskimi bajoneti, ker se je branil, da bi strgali z njega obleko, ko je hotel s svojo zaročenko priti v angleško naselbino. Ne bavam se s politiko in se na njo nič ne razumem. Toda mihi mi uhajajo na to žrtev in na besede, ki so bile izrečene ob njegovem pogrebu: Se bo prišel čas, ko se bomo spomnili dogodkov, ki se zdaj odigravajo v Tiencinu.

Tako pripoveduje ta Angležinja. Naj bo to, kar pravi, pretirano ali ne, dejstvo je, da se bje hudo boji med belci in Japonci in da se Japonci tega dobro zavedajo, pa naj se družijo s tem ali onim evropskim narodom. Besede: »Se bo prišel čas, ko se bomo spomnili dogodkov, ki se zdaj odigravajo v Tiencinu«, pa dajo slutiti, da Angleži že pišejo račun, ki ga bodo prej ali slej poslali Japoncem in ga bodo morda ti morali plačati do zadnje pare z obrestmi vred.

Naročite in širite Slovenski dom!

Bodoči častniki ameriške mornarice, ki so te dni prispeli na obisk v Francijo. Na sliki jih vidimo po njihovem prihodu v Saint Nazaire. Gojenci ameriške pomorske akademije so prišli na obisk tudi v Pariz.

Lojze Pajtlar:

BEG IZ TUJSKE LEGIJE

V koči je bila nastlana smrdeča slama, ki nam je prav dobro prišla. Po dolgem času sva zopet legla na mehko. Bil sem vesel pod streho, dasi je bilo zelo neprijetno, ker sem bil do kože premočen.

Hitro sva odložila vso obleko, da bi jo očela in malo osušila. Komaj sva bila dobro iz kože, pa ti vrag že zaslišiva piščal arabskega pastirja. Glas se je približeval koči.

Spogledala sva se ob tem vpraševanju in bila nama je obupati. Nič se nista spraševala, toda mene je začelo stiskati v grlu. Zdel sem se sam sebi, kakor otrok v sanjah, ki bi rad bežal, pa ima noge težke, da ne more nikamor.

Tovariš je zaklel in zamrmral: »Ubijem ga, če mi pride sem.«

Njegov glas je bil trd in odločen, da sem videl, kako mu gre zares. Nekaj časa sva čakala v nestrpnosti, a ko sva se prepričala, da ni od nikoder nikogar, sva nadaljevala s sušenjem.

A epet se je oglašala piščalka, zdaj se čisto zraven koče. Arabec se je vedno bolj približeval, kakor sva slišala po piskanju. Nenadno pa se je nekaj korakov od koče ustavil.

Takoj se mi je zazdelo, da mora ne-

kaj sumiti. Nisem se motil. Oprezno se je približeval do vrat, ki so imela velike razpoke. Ni mu bilo težko pogledati v koč. Nekaj časa je previdno opazoval, midva sva se pa stisnila v najtemnejši kot.

Pogledala sva drug drugega in si videla v očeh ieti sklep: tvegati vse, samo, da ostaneva prosta. Zdaj je bilo že tako in tako večeno, saj nisva mogla izgubiti ničesar več kakor prostosti.

Potajila sva se in napeto prisluškovala kaj bo.

Nekaj je škrtnilo hladno in rezko, da sem se nehote stresel in ozrl: tovariš je potegnil bajonet iz nožnice in ga krčevito stiskal v pesti. Bil je pripravljen, da pastirja na mestu zabode, brž ko bi stopil v koč.

Čakala sva epet nekaj neskončnih trenutkov. Ni bilo nič. Zgodilo se je čudo: kakor se je bil Arabec približal, tako se je tudi oddaljil, ne da bi bila vedela, ali je naju zapazil ali ne.

Oddahnila sva si, a epet prezgodaj. Čez nekaj trenutkov slišiva zopet piskanje, toda zdaj popolnoma drugačno ko prej.

Tovariš je zdaj nemirno planil na noge:

»Lojze, to nekaj pomeni.«

Pomignil mi je, naj grem za njim. Ni mi bilo treba praviti, kaj naj bi to pomenilo. Zlezla sva k vratom in skušala videti, kaj je zunaj.

Rihter mi je šepetal: »Tu nisva več varna. Glejva, da prideva ven!«

To je bila uporabna misel, toda vprašal sem ga:

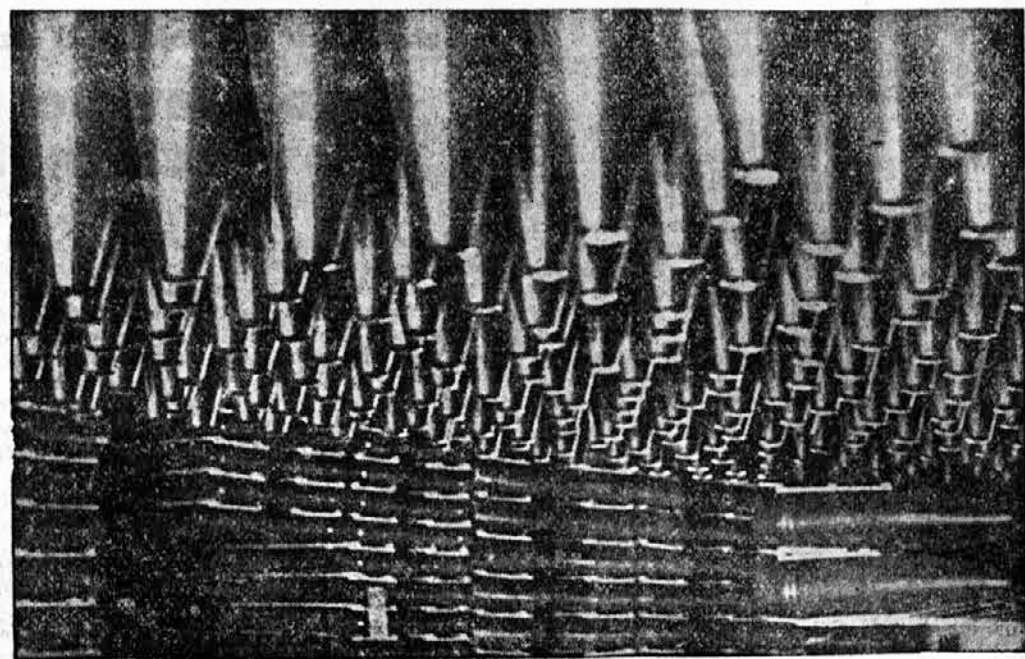
»Prav imaš, toda kako naj zlezava iz tega smrdljivega gnezda?«

Rihter je malo pomisljal, potem je dejal:

»Skozi vrata ne moreva, tu bi naju takoj videli — če so kje. Zato ni dobro niti, da se kaj dolgo smukava pred temi špranjami. Lahko naju kdo opazuje in bi nama utegnil poslati kaj v glavo. Poglejva drugam!«

V zrcalu cest, ki so se spremenile v vesele potoke, so se ogledovale palme in skupine beduinskih tovornikov...

Skoro po vseh nemških mestih so pred kratkim predvajali film, v katerem so prikazovali, kako neznanško je meja nasproti Franciji in najbrž tudi na vzhodu proti Poljski utrjena. V tem filmu so kazali tudi gornjo sliko, ki kaže, kakšna je notranjščina skladišča granat in bomb.

Slovaška in Jugoslavija naj bi se še bolj zblížali

»Slovake«, ki je glasilo slovaške vlade in izhaja v Bratislavi, je te dni objavil obširno poročilo o obisku slovaških dijakov v Jugoslaviji. Med drugim pravi, da so se slovaški študentje vrnili z najlepšimi vtisi, da so jih lepo sprejeli vsepovsod, kamorkoli so prišli in jim izkazovali bratsko ljubezen in naklonjenost.

V zadnjih mesecih pa je prišlo na Slovaško več častnikov iz Jugoslavije, ki so zelo ugodno pisali o razmerah, ki danes vladajo na Slovaškem. Obisk jugoslovanskih častnikov na Slovaškem je imel močan odmev tudi med slovaškimi častniki. Izrazili so zdaj željo, da bi radi obiskali Jugoslavijo, toda ne posamično, pač pa kot skupina. Pri skupnem izletu v Jugoslavijo bi bili zastopani vsi častniki, ki izhajajo na Slovaškem. Obisk bi imel značaj poučne ekskurzije in bi imel namen, da bi potem slovaški častniki v svojih časopisih napisali nekaj člankov, s katerimi bi slovaško javnost seznanili z razmerami, ki danes vladajo v Jugoslaviji. Na ta način žele Slovaki nadaljevati s svojim delom za medsebojno zblizanje med Slovaško in Jugoslavijo.

5 30 letali razpošiljajo vsak dan japonska časopisa „Tokio Asahi“ in „Osaka Asahi“

Pred kratkim se je na Slovašem mudil glavni urednik japonskih časopisov »Tokio Asahi« in »Osaka Asahi« Kitano. Obstopili so ga seveda takoj slovaški častniki ter hoteli zvedeti od njega, kaj ga je privedlo do tega, da je obiskal Slovaško. Povedal jim je na kratko, da je prišel na Slovaško zato, ker mu je znano, da Slovaška v Srednji Evropi igra zdaj zelo važno vlogo. Za časa svojega obiska v Bratislavi je glavni urednik Kitano obiskal tudi slovaškega notranjega ministra dr. Tuko, s katerim je bil preteklo nedeljo tudi na zborovanju v Banskí Stiavnici. Tudi tam se je razgovarjal s slovaškimi častniki in jim med drugim povedal tudi nekaj o japonskih časopisih, o njihovih nakladah itd. Dejal je, da dnevnik, kateri glavni urednik je on sam, izhajata v 5.600.000 izvodih in da je pri njih zaposlenih 6000 ljudi. Ta dva lista imata 30 lastnih letal, s katerimi razpošiljajo v najoddaljenejše kraje ta dva časopisa, ter dve lastni letališči.

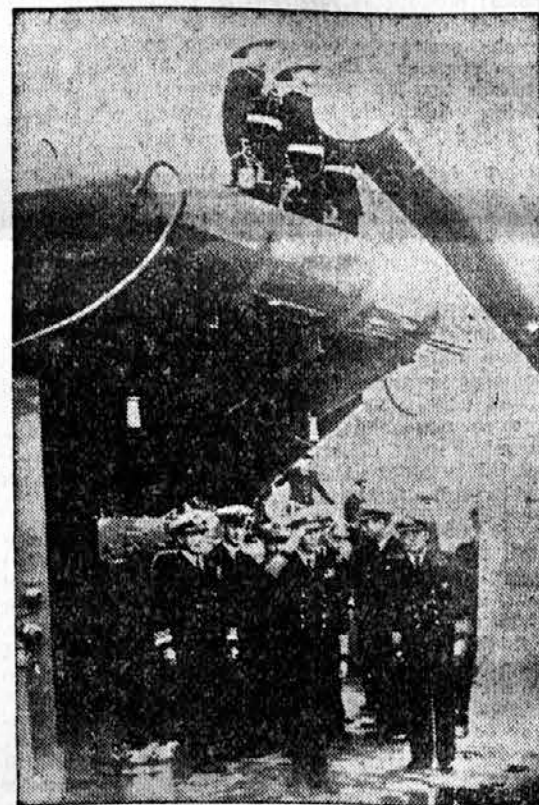
Gdansk 1939

V mestu Gdansk, o katerem danes mislijo, da je nevaren sod smodnika, ki se lahko vsak čas razleti, je bilo te dni veliko zborovanje zvezdoslovcev, kar pa je seveda znanstvena zadeva, ne pa morda šlo za to, da bi ti jasnovidci brali iz zvezd, kakšna je usoda mesta. Zvezdoslovci se za vse skupaj nič ne brigajo in mirno vrtijo svoje teleskope in naravnavaajo daljnogleda na nebo. Eden od zborovalcev, Nemec Reimuth iz Heidelberga je odkril novo zvezdo, o kateri pravi, da eicer ni velika, zvezda je pa le. Zaradi gostoljubnosti, s katero je mesto sprejelo zborovalce — gostoljubnost je pri Slovanih znana stvar — so sklenili, da bodo zvezdo imenovali »Gdansk 1939«. Tako ima sedaj svobodno mesto še novo zvezdo, ki bo razsvetljevala njegove temne noči.

Programi Radio Ljubljana

Petek, 18. avgusta: 12 Iz naše domovine (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Kotiček SPD (g. dr. Svetozar Ilšič) — 19.40 Nac. ura: Karakterne posebnosti našega naroda v primeri z drugimi narodi (dr. Vladimir Dvorinkovič) — 20 Nekaj Keteibeyevih stvari (plošče) — 20.10 Zenska ura: Beseda o besedah (g. Cilka Vračko) — 20.30 Radijski orkester, vnos samospeli g. Mirka Dalničarja (pri klavirju g. prof. M. Lipovšek) — 22 Napovedi, poročila — 22.30 Angleške plošče.

Sobota, 19. avgusta: 12 Za zabavo poskrbimo, plošče v venček spet povijmo — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Za zabavo poskrbimo, plošče v venček spet povijmo — 14 Napovedi — 17 Otroška ura: Selma Lagerlöf? Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi. — Povest v nadaljevanjih. b) Totka Marška kramja in prepeva — 17.50 Pregled sporeda — 18 Za delopust igra Radijski orkester — 18.40 Pogovori s poslušalci — 19 Napovedi, poročila — 19.40 Nac. ura: Slovenski tisk (časnikar g. Ruda Jurček) Ljubljana — 20 O znanju politiki (urednik g. dr. Alojzij Kuhar) — 20.30 V. Vombberger: Edor stika, ta stakne! — Veselo zgodba iz življenja Jaka Smolaka in njegovih. — Izvajajo člani rad. igr. družine, vodstvo: ing. Pengov — 22 Napovedi, poročila — 22.15 Za vesel konec tedna igra Radijski orkester.

Angleški kralj Jurij si je zadnjič ogledal angleško rezervno brodovje v Weymouthu. Slika ga kaže v družbi francoskega mornariškega poveljnika maršala Darlana na krizarki »Ellingham«, ko odzdravlja navdušenim množicam, ki so mu pri tej priliki priredile velike manifestacije.